

Düşünsel, duygusal, bilişsel pencerelerimizin arttığına göstergesidir belki de yeni kavramlar. Ne yazık ki günümüzde pek çok yeni kavram sözünü ettiğimiz pencereleri azaltmak, alanlarını daraltmak, birbiri içine geçirmek için de kullanılıyor. Kim kavramlarla gerçekler çarpıtılmaya, söylenen ya da söyleniyormuş gibi yapılanla önemli bir öz gizlenmeye, "yeni" kavramlarla asıl gerçeklerin üstü örtülmeye çalışılıyor. "Kapitalizm" demek için "piyasa ekonomisi" veya "serbest pazar ekonomisi", emperyalizm demek için de "küreselleşme" kavramları söyleme giriyor. Asıl anlamı perdeleyen bu kavramlarla ideolojik bir yanılısına yaratılmaya çalışılıyor. "Pazar iyidir, müdahale edilmemelidir, kendi haline bırakılmalıdır; ancak o zaman tüm sorunlar çözülür." diyerek toplumun pazara tabi olması öğütlenirken başka dille toplumun ekonomiye tabi olması isteniyor... Ekonominin toplumun hizmetinde olması yerine, toplumun ekonominin hizmetine girmesi, esnek kavramlarla dillendiriliyor. İnsandan bağımsız, onun üstünde bir ekonominin varlığı bilinç kategorisi haline getirilmeye çalışılıyor.

"Küreselleşme" için de aynı yöntem uygulanıyor. Artık bu döneme girildiği, bunun bir "zorunluluk" olduğu, "karşı konulamaz" olduğu ima ediliyor. Zorunluluk da eş zamanlı olarak bir erdem mertebesine yükseltiliyor. Küreselleşme evrenselleşmeyle eşitlendiriliyor. Hatta karşı duranların evrensel olmadığına göndermeler yapılıyor, küreselleşmenin yaşayan her üç insandan ikisine karşı bir saldırı olduğu, her derde deva gibi gösterilerek gizlenmeye çalışılıyor. Buna karşın aynı kavramlar; küreselleşme kapsamında uygulanan politikalarla işsizliğin arttığını, gelir dağılımının daha da bozulduğunu, yoksulluğun derinleştiğini, ekonomilerin üretici temelini aşındığını, sosyal amaçlı harcamaların budandığını, ekonomilerin yönetim mercilerinin bütünüyle emperyalist merkezle kaydıgını gizleyemiyor. Gizlenemeyen gerçeklerden biri de; devlet-büyük sermaye ilişkisinin yeniden yapılandırılmasıdır. 1900'lü yılların başında "kendi" devletlerini arkalarına alan büyük firmaların yerini bugün devletleri önüne katıp kovalayacak güce ulaşan dev firmalar almıştır. "Transnasyonal" denilen bu çok uluslu dev firmalar dünya üretiminin ve ticaretinin önemli bu bölümünü gerçekleştirir duruma gelmiştir.

Bütün bu olup bitenlere tanık olurken kavramda yanılmamak gerekir. Çünkü çok uluslu şirketlerin "gücü" son tahlilde; işçilerin, emekçilerin, zenginliği üretenlerin yanlış yerdeki tezahüründen başka bir şey değildir! Burada sorun "gücsüzün gücüyle", "güçlünün gücsüzlüğü" arasındaki tersliğin aşılmasıyla ilgilidir. Bütün mesele, asıl güce sahip olanın gücünün bilincine varıp, gereğini yapmasıdır. Farkına varmak, gereğini yapmak ise; küreselleşmenin ne olduğunu doğru kavramakla, işsizliğin, yoksulluğun, açlık ve sefaletin derinleştiğini, insanlığın çoğunluğunun yaşam araçlarından yoksun kaldığının bilince çıkarılması ile ilgilidir. Devletin koruyucu, "kaymıcı", düzenleyici rolünün çok uluslu şirketlerin ihtiyaçları doğrultusunda tasfiye edildiğinin, sosyal uygulamaların "ekonominin gereği" kaldırıldığının görülmesi gerekirken, çok uluslu şirketlerin karlarının hızla artıp yoksulların, bir gelirden mahrum kalanların, evsizlerin, işsizlerin, sosyal güvenlikli de mahrum edildiğini ve bunların sayısının da hızla arttığını görmek gerekiyor. "Dünyada bir milyar üç yüz milyonu aşkın insan yetersiz besleniyor, sekiz yüz milyon insan mutlak yoksulluk sınırında açlıkla cebelleşiyor." Rakamlarla kanuşmak değil, yaşanan dramı, acıyı, çaresizliği, maddi ve moral sefaleti de anlamak gerekiyor ki tepki gösterilebilsin ve bu tepki örgütlenebilsin.

Anlaşılabileceği üzere bugün için küreselleşme demek "gayri insani yaşam" demek oluyor. Ve küreselleşme üretmez duruma getirdiği insanları "fazla" sayıyor; ama her seferinde de "fazlaların" tarafını büyütüyor. Küreselleşme furyası içinde Türkiye IMF mektuplarıyla yol alırken eş zamanlı olarak Avrupa Birliği'ne girmeyi tartışıyor!

IMF niyetleriyle, uygulamalarıyla nereye geldiği belli. Avrupa Birliği'yle nereye yönelineceğinin yanıtını ise; "Avrupa Birliği'nde Çalışma Koşullarının Son On Yıllık Gelişimi" (Birleşik Metal İşçileri Sendikası, 2001) broşürü/yayını çalışma yaşamına ışık tutarak veriyor. Yayında; yapılan işle bağlantılı sağlık sorunları, iş yoğunlaşması ve esnek istihdam uygulamalarının çalışanlar için problemler yarattığının devamı belgeleniyor. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde çalışanların kötü sağlık durumlarının çalışma koşullarının ağırlığından ve iş yoğunluğundan kaynaklandığı rakamlarla veriliyor. Fiziksel risklere maruz kalma (gürültü, titreşim, tehlikeli kimyasallar, sıcak, soğuk vb.) ve kötü ışık dizaynının yarattığı hastalıkların geçerliliğini koruduğu ve yine tekrarlayan ya da monoton olan eski-geleneksel iş organizasyonu ile ilgili sağlık sorunlarının devam ettiği belgeleniyor. İş yoğunluğundaki artış ile sağlık sorunları ve iş kazaları arasında çok güçlü ilişkiler olduğu vurgulanıyor. İşçilerin yaptıkları iş üzerindeki kontrollerinde gelişme olmadı ve yine işçinin işine yabancılaşması ile işyerlerinde şiddet ve tacizin çalışan için baskı unsuru olmaya devam ettiği aynı yayında dillendiriliyor.

Kapitalizm, kar oranlarını artıracak yeni ekonomik ve sosyal uygulamalara yönelirken hangi organizasyon içinde olursa olsun, yüzü nasıl değiştirse değişsin çalışanların, çalışma ortamından kaynaklanan hastalık ve kazaları da varlığını, üstelik artarak sürdürüyor. Kapitalizm, ister "monopoly capital" isterse "küresel kapital" döneminde olsun çalışanların sağlığına yönelik olumsuz sonuçlar üretmeye devam ediyor. Sağlıklı emek gücünün yeniden üretimi zorunluluğu, küresel kapitalizm dönemi öncesinde, emek yoğun kitlesel dönemde hissedilip sosyal güvenlikle beraber tanımlanırken (o dönemlerdeki sosyalist dünyanın yarattığı ideolojik ve siyasal etkilerin önemli gücü hatırlanarak) halk sağlığı politikaları ve sağlık sistemlerinde kapitalist üretimin sürekliliğini sağlayacak sağlıklı emek gücü ihtiyacının nesnel temeli belirleyici olurken, kapitalizm küresel döneme girdiğinde ise; işsizlik, iş güvencesizliği, çalışma sürelerinin düzensizliği, düzensiz çalışma, ev çalışması, tele çalışması, sözleşmeli çalışma, fabrikaların işçisizleşmesi gerçekleşmiş ve çalışanların varolan sağlığı daha da bozulmuştur.

"Teknolojinin insanlığa genel olarak zorunlu çalışma sürelerinin kısaltılması, dolayısıyla insan ömrünün iş dışındaki sanatsal, sportif ve bilimsel faaliyetlerinin zenginleştirilmesi, insan doğasıyla uyumlu olmayan kimi işlerin makinelere devredilmesi olanağını" vermesi gerekirken; başka bir söylemle; bütün değişimlerin eşitlikçi, sömürsüz, sınıfsız dünyanın önünü açması gerekirken... yine karın maksimize edilmesi kapitalistlerin anlayışı olmaya devam ediyor. Çalışanlara ise; toplam kalite, kalite yönetimi, esneklik kavramları içinde; sosyal güvenceden yoksun günler reva görülüyor.

1999 Ağustos depremi acısı/sessizliği içinde, sosyal güvenliğe daha da gerilere çekilen darbeler vuruldu. Şimdilerde de İş Yasası'nda yapılması düşünülen esnekleşmeye yönelik çalışmalarla, "Dünya Kupası" coşkısına saklanarak; ama çalışanların örgütselliğinin kırıldığı düşünüldüğünde ise pervasızca/bişkince, cepheden/açıkça sermaye, saldırısını küreselleşerek devam ettiriyor.

Önümüzdeki sayılarda çalışanların sağlığını tehdit eden unsurlarla cereyan eden olaylara dıyarlı, gelişmelerle içselleşen ve gelişmeleri "çözümlemeye" gayret eden tarzımızla sizlerle buluşmaya devam edeceğiz.

Sınıfsız, sömürsüz, sağlıklı emek dünyası arzusuyla, dostça kalın.